

گاهنامه خبری - تحلیلی «آفریقا»

شماره ۸

نیمه اول مرداد ۱۳۹۹

صاحب امتیاز: مرکز مطالعات آفریقا (دانشگاه تربیت مدرس)

مدیر مسئول: دکتر سیروس احمدی نوحدانی

سردبیر: دکتر میثم میرزائی تبار

مدیر اجرایی: دکتر مجید رسولی

سرمقاله

به نام خدا

ایران و تحولات سیاسی شمال آفریقا

شمال آفریقا پس از تحولات ۲۰۱۱ شاهد سرعت گرفتن تحولات سیاسی و البته ظهور بحران‌های جدیدی بوده است که همگی ریشه در واقعیت‌های گذشته این منطقه دارد و البته در سایه اختلافات و رقابت‌های قدرت‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای در هم پیچیده شده است. از این شرایط می‌توان با تعبیر قدیمی و آشنای «تعدد و تراکم بحران‌ها» نام برد. در برابر این وضعیت، دولت سیسی کوشیده است با سیاست مشمت آهنین یعنی سرکوب وسیع هرگونه گروه و تشکل سیاسی مخالف در مصر، کشور را تحت کنترل نگه دارد و کارآیی خود را با انجام پروژه‌های کلانی چون تاسیس خط دوم کانال سوئز و یا ساخت پایتخت جدید نشان دهد؛ وضعیت دموکراسی تونس با توجه به مشکلات اقتصادی موجود و اختلاف شدید میان احزاب همچنان نگران‌کننده است و همین مسئله موجب بروز ترس از سرنوشت بازی دموکراتیک در این کشور شده است؛ دولت‌های الجزایر و مراکش می‌کوشند با بهره‌گیری از ظرفیت‌های موجود راهی برای کاهش مشکلات اقتصادی - اجتماعی و کنترل نارضایتی‌ها بیابند و به شدت نگران بالاگرفتن اعتراضات عمومی هستند؛ و در نهایت همه این کشورها از تداوم تشدید بحران در دو کشور سودان و لیبی هراس دارند. از سویی شرایط لیبی تحت تاثیر بافت قومی و رقابت‌های منطقه‌ای و جهانی چنان وخیم است که ظاهراً راه برون‌رفتی برای آن پدیدار نیست و از سوی دیگر هنوز مشخص نیست وضعیت انتقالی سودان به چه نتیجه‌ای ختم خواهد شد.

نکات یادشده بدین معناست که بهبود شرایط سیاسی در این منطقه به دو امر گره خورده است: شکل‌گیری نوعی اجماع داخلی و پیدایی اراده بین‌المللی. در واقع، درهم تنیدگی مسائل داخلی و رقابت‌های بازیگران خارجی در خاورمیانه و شمال آفریقا چنان است که تمرکز بر یکی بدون توجه به نقش‌آفرینی دیگری غیرممکن است. البته روشن است که همه این کشورها در وضعیتی همسان نیستند و مثلاً نمی‌توان ناآرامی‌های تونس را با جنگ داخلی لیبی همگون و از یک سنخ دانست یا اوضاع اقتصادی و سیاسی مراکش و الجزایر را ساده‌سازی کرد، اما می‌دانیم که زبانه کشیدن بحران در یک کشور می‌تواند بقیه کشورهای این منطقه را به سرعت درگیر کند.

در چنین شرایطی که خود موجد چالش‌ها و فرصت‌هایی است، اهمیت کشورهایی که از قدرت ملی و منزلت منطقه‌ای یا بین‌المللی برخوردارند، بیشتر روشن می‌شود. این‌گونه کشورها می‌توانند با تکیه بر توانایی‌های خود، به ویژه حس اعتمادی که به آن‌ها وجود دارد و در گذر زمان پدید آمده است، گفتگو و سپس نوعی مصالحه را میان بازیگران مختلف (داخلی یا خارجی) شکل دهند. طبیعی است چنین گام‌هایی بایستی هماهنگ با سازمان‌های فعال و معتبر منطقه‌ای و بین‌المللی، با استفاده از جایگاه و کارکرد آنها و در چارچوب زبان حقوقی باشد.

اگر مسائل بیان‌شده را مرور کنیم، می‌توانیم نتیجه بگیریم که چنانچه ایران راهبرد مشخص و روشنی در قبال شمال آفریقا داشت و طی سالیان گذشته بر این منطقه به درستی سرمایه‌گذاری کرده بود، امروز می‌توانست کمابیش چنین

نقشی را برعهده گیرد و دست کم از فشارهای بین‌المللی موجود بر خود تا حدودی بکاهد. به عبارت دیگر، ابتدا سرمایه‌گذاری تبلیغاتی و مذهبی بر کشورهای شمال آفریقا و سپس انفعال در قبال تحولات سبب شده است ایران غائب بزرگ این منطقه باشد و نتواند از فرصت‌های سیاسی و اقتصادی موجود بهره بگیرد. به نظر می‌رسد مهمترین دلیل این امر آن باشد که نگاه دولت‌مردان ایرانی به تحولات منطقه اصولاً مبتنی بر ذهنیت است تا واقعیت. رفتار براساس ذهنیت سبب شده است که کشورهای شمال آفریقا هم ترجیح دهند روابط با ایران در حد کنترل و مدیریت شده باشد به نحوی که باعث حساسیت و نگرانی متحدان غربی و سرمایه‌گذاران خارجی نشود. در مقابل، ترکیه که سال ۲۰۰۵ را در تقویم سیاست خارجی خود، سال آفریقا نامیده بود و اقدامات خود را در این سال‌ها به صورت واقع‌بینانه و منظم دنبال می‌کرد، امروزه یکی از مهمترین طرف‌های خارجی رویدادهاست. کافی است به یاد آوریم در آگوست ۲۰۰۸ نشست همکاری سران ترکیه - آفریقا در شهر استانبول برگزار شد، رؤسای جمهور ترکیه ۱۴ سفر دوره‌ای از ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۸ به این قاره داشته‌اند، مبادلات تجاری ترکیه با کشورهای آفریقایی از حدود سه میلیارد دلار در سال ۲۰۰۴ به بیش از ۲۱ میلیارد دلار در اوایل ۲۰۱۹ رسید.

دکتر عبدالامیر نبوی

مدیر گروه مطالعات سیاسی مرکز مطالعات آفریقا

اخبار و گزارش‌های خبری

افزایش ۳۴۰ درصدی صادرات وزنی ایران به کشورهای آفریقایی

تانزانیا، ساحل عاج، کنیا، سودان و لیبی ۱۰ مقصد اول صادرات ایران به کشورهای آفریقایی بوده‌اند. همچنین کشورهای آفریقای جنوبی، تانزانیا، غنا، زیمبابوه، کنیا، اتیوپی، تونس و مصر عمده‌ترین طرف‌های وارداتی ایران در قاره آفریقا هستند.

وی در مورد همکاری‌های مشترک نیز به زمینه‌هایی مانند بهره‌برداری از معادن، کشت فراسرزمینی و یا تولید خودرو اشاره کرد. این مقام مسئول در خصوص مشکلات تولید خودرو در سنگال گفت: این پروژه توسط ایران خودرو برای تولید خودروی سواری جهت حمل و نقل تاکسیرانی ایجاد شد که به دلیل تغییر رییس جمهور وقت به عنوان یکی از سهامداران سنگالی آن و سیاست‌های متفاوت دولت جدید در سنگال و همچنین برخی مشکلات فنی از جمله در زمینه تأمین برق آن به مرحله تولید انبوه نرسید، اما شرکت ایران خودرو در حال پیگیری جهت حل مشکلات آن است.

پیلتن در پاسخ به این پرسش که موضوع کشت فراسرزمینی ایران در این قاره همیشه مطرح بوده و آیا در حال انجام است؟ گفت: در برخی کشورها مانند اوگاندا توافقاتی بین دولت‌های دو کشور در خصوص کشت فراسرزمینی صورت و حتی دولت اوگاندا زمین در اختیار طرف ایرانی قرار داده، اما به دلایل مختلفی هنوز جز در سطح بسیار محدودی در این زمینه، اهداف مورد نظر هنوز محقق نشده است.

وی خاطرنشان کرد: توسعه تجارت با کشورهای آفریقایی همواره جزو علائق مقامات عالی کشور است. با وجود

فرزاد پیلتن، مدیرکل دفتر عربی آفریقایی سازمان توسعه تجارت در گفت‌وگو با ایلنا در مورد حجم تجارت ایران و کشورهای آفریقایی گفت: صادرات جمهوری اسلامی ایران به کشورهای آفریقایی در سه ماهه اول سال ۱۳۹۹ نسبت به مدت مشابه سال ۱۳۹۸ از نظر وزنی ۳۴۰ درصد رشد داشته است. در سه ماه اول سال ۹۸ صادرات به کشورهای فوق از نظر وزنی حدود ۵۵ هزار تن بوده که با افزایش ۳۴۰ درصدی به ۲۴۴ هزار تن در سه ماهه ابتدای سال ۱۳۹۹ افزایش پیدا کرده است.

وی افزود: با وجود این، مقایسه ارزشی دوره‌های مذکور کاهش ۶۱ درصدی ارزش صادرات به کشورهای فوق در سه ماه اول سال جاری (با حدود ۶۰ میلیون دلار) نسبت مدت مشابه سال گذشته (با حدود ۱۵۰ میلیون دلار) را نشان می‌دهد.

پیلتن تصریح کرد: جمهوری اسلامی ایران سالانه حدود ۱ میلیارد دلار صادرات به صورت مستقیم و غیرمستقیم به قاره آفریقا و حدود ۱۰۰ میلیون دلار واردات از کشورهای این قاره دارد. بیشتر صادرات ما در حوزه کالا شامل قیر، محصولات از آهن و فولاد، مواد غذایی، مصالح ساختمانی، فرش و کف پوش، کشمش و... در حوزه خدمات فنی و مهندسی شامل ایجاد تصفیه‌خانه، همکاری در ساخت نیروگاه، آبرسانی، احداث تونل، پل و جاده و احداث مخازن در کشورهای آفریقایی است.

مدیرکل دفتر عربی آفریقایی سازمان توسعه تجارت با اشاره به مقاصد صادراتی و وارداتی اظهار داشت: کشورهای غنا، کامرون، آفریقای جنوبی، سومالی، مغرب،

تدوین برنامه‌ها و اقدامات مختلف در سال‌های گذشته و برخی پیشرفت‌ها و نتایج، به دلایل وجود مشکلات متعدد در سطوح و ابعاد مختلف هنوز به اهداف مورد نظر و تحقق ظرفیت‌های توسعه روابط اقتصادی و تجاری با آفریقا دست نیافته‌ایم.

منبع: خبرگزاری کار ایران (ایلنا)، افزایش ۳۴۰ درصدی صادرات وزنی ایران به کشورهای آفریقایی/ همکاری خودرویی با سنگال به تولید انبوه نرسید/ توافق با اوگاندا برای کشت فراسرزمینی، ۱۳۹۹/۰۵/۰۶. در: <https://www.ilna.news/fa/tiny/news-945488>

توافقات مهم در دیدار سفیر ایران در سنگال با وزیر بهداشت این کشور

اعلام کرد. مقرر شد تا محورهای همکاری برای تنظیم یادداشت تفاهم در قالب پنجمین کمیسیون مشترک دو کشور متعاقباً تنظیم شود.

منبع: سفارت جمهوری اسلامی ایران در سنگال

دکتر محمدرضا دهشیری، سفیر جمهوری اسلامی ایران در سنگال ۲ مرداد ۱۳۹۹ با عبدالله جوف سار، وزیر بهداشت و اقدام اجتماعی این کشور دیدار کرد. در این دیدار، موارد متعددی از جمله امکان احداث مرکز درمانی ایران و سنگال در حوزه‌های مختلف عمومی، تخصصی، فوق تخصصی، دندانپزشکی و آزمایشگاهی و آمادگی جمهوری اسلامی ایران برای سرمایه‌گذاری و اعزام کادر پزشکی متخصص، تأمین نیازهای دارویی، تأمین اقلام پزشکی مبارزه با کووید ۱۹ با قیمت‌های مناسب و استانداردهای جهانی مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت. این موضوعات همکاری با استقبال وزیر بهداشت سنگال روبرو شد. عبدالله سار مهمترین نیاز کنونی بخش بهداشتی خود را در حوزه ناباروری و مرگ و میر نوزادان

خبر وزیر بهداشت سنگال درباره دیدار با سفیر ایران

به حضور پذیرفتیم. به زودی مرکز پزشکی ایران - سنگال ساخته خواهد شد.

منبع: سفارت جمهوری اسلامی ایران در سنگال

عبدالله جوف سار، وزیر بهداشت سنگال در حساب توئیتری خود در تاریخ ۲۳ ژوئیه ۲۰۲۰ نوشت: با کمال مسرت آقای دهشیری، سفیر جمهوری اسلامی ایران را

دیدار سفیر ایران در ساحل عاج با رئیس خبرگزاری دولتی این کشور

بین این آژانس خبری دولتی در غرب آفریقا و ایرنا را خواستار شده است. در این دیدار همچنین توافق شد که پس از انتخابات ریاست جمهوری در ساحل عاج

خانم بری سانا اومو، رئیس خبرگزاری جمهوری ساحل عاج (AIP) در دیداری با کوروش مجیدی، سفیر جمهوری اسلامی ایران در ابیجان، افزایش همکاری‌ها

هیأت‌هایی از خبرگزاری های ساحل عاج و ایرنا، به دو کشور سفر کنند. در طول سالهای گذشته افزایش روابط رسانه ای، فرهنگی، دانشگاهی و هنری در کنار افزایش حجم مبادلات اقتصادی و مراودات سیاسی در دستور کار جمهوری اسلامی ایران و جمهوری ساحل عاج قرار گرفته است.

منبع: خبرگزاری جمهوری اسلامی (ایرنا)، رئیس خبرگزاری ساحل عاج خواهان افزایش همکاری با ایرنا شد، ۱۳۹۹/۰۵/۱۱. در: <https://pr.irna.ir/100/15510>

ریاست ایران بر شورای اجرایی اسکان بشر ملل متحد با تلاش دیپلمات‌های ایرانی در کنیا

با وجود تهدیدات آمریکایی‌ها، تلاش دیپلمات‌های سفارت جمهوری اسلامی ایران در کنیا در به کارگیری ابزار دیپلماسی، مذاکرات متعدد با کشورهای مختلف و همچنین ارائه تفاسیر حقوقی مستدل در رد نظر و اقدام آمریکا، منجر به اجماع کشورها در حمایت از ایران و محکومیت اقدام یکجانبه گرایانه ایالات متحده شد. برنامه اسکان بشر ملل متحد یکی از بازوهای اجرایی سازمان ملل متحد در موضوعات مرتبط با چالش‌های اسکان بشر و همچنین توسعه شهری پایدار می‌باشد. **منبع:** خبرگزاری آفریقا در شبکه‌های اجتماعی

نماینده دائمی جمهوری اسلامی ایران نزد دفتر ملل متحد در نیروبی پایتخت کنیا، با وجود مخالفت آمریکا، موفق شد ریاست شورای اجرایی اسکان بشر ملل متحد (هبیئات) را برای سال ۲۰۲۱-۲۰۲۰ بدست آورد. آمریکا با کارشکنی در پروسه انتخابات شورای اجرایی اسکان بشر ملل متحد (هبیئات) و با توسل به بهانه‌های سیاسی تلاش نمود تا ضمن ابراز مخالفت نسبت به ریاست ایران، اجماع موجود میان اعضا را زیرسؤال برده و مانع ریاست ایران بر شورای اجرایی هبیئات گردد. ایالات متحده همچنین تهدید نمود که در صورت انتخاب ایران، با خروج از این نهاد سازمان ملل متحد، کمک‌های مالی و همکاری خود با هبیئات را قطع خواهد کرد.

آغاز فروش سهام شرکت‌های اسنپ و ایرنسل توسط بزرگترین اپراتور تلفن همراه آفریقا

به گزارش بلومبرگ، رالف موپیتا، مدیر مالی ام‌تی‌ان (MTN) گفته است که این شرکت سهام خود در شرکت ایرانی اسنپ را به زودی خواهد فروخت چراکه بر پایه استراتژی جدید ام‌تی‌ان، کسب و کار تاکسی‌های

بزرگترین اپراتور تلفن همراه آفریقا از آغاز فروش سهامش در شرکت‌های ایرانی اسنپ و ایرنسل بر پایه اجرای برنامه خروج از بازار خاورمیانه و تحقق رؤیای ثبت این شرکت در بورس نیویورک خبر داد.

اینترنتی دیگر جزء اهداف اصلی سرمایه‌گذاری این شرکت و حوزه اصلی فعالیت آن قرار ندارد.

شرکت چند ملیتی ام‌تی‌ان در حال حاضر مالک ۴۳ درصد سهام شرکت اسنپ است. اسنپ بزرگترین شبکه حمل و نقل شهری در ایران است که بر بستر اینترنتی و سامانه برخط (آنلاین) راه‌اندازی شده و روزانه بیش از ۲ میلیون حمل مسافر، مرسوله و غذا از طریق خودروهای عضو آن انجام می‌شود.

هر چند آقای موپیتا بر نقش کلیدی ایرانسل در چشم‌انداز آتی فعالیت‌های ام‌تی‌ان در بازار ایران تأکید کرده است ولی راب شوتر، مدیر اجرایی ام‌تی‌ان (MTN) چند روز پیش اعلام کرده بود که با توجه به پیچیدگی بالا و فزاینده بازار خاورمیانه، این شرکت تصمیم گرفته تا تمرکز اصلی خود را بار دیگر بر بازار آفریقا قرار دهد. به گفته آقای شوتر مرحله نخست استراتژی خروج از خاورمیانه شرکت ام‌تی‌ان، ابتدا با فروش نمایندگی‌های آن در افغانستان، سوریه و یمن آغاز می‌شود و سپس طی سه تا پنج سال آینده ۴۹ درصد سهام این شرکت در اپراتور تلفن همراه ایرانسل به فروش خواهد رسید.

این در حالی است که به گفته مدیر مالی ام‌تی‌ان، ایرانسل موفق شده با وجود چالش‌هایی همچون شیوع ویروس کرونا، تحریم‌های اقتصادی، افزایش نرخ ارز و تورم درآمد حاصل از ارائه خدمات خود را طی یک سال گذشته ۳۰ درصد افزایش دهد و حجم فروش دیتای (داده) خود را دو برابر کند.

با این حال بلومبرگ گزارش داده که هر چند این شرکت در سال ۲۰۱۸ و پیش از وضع دور تازه تحریم‌های آمریکا

علیه ایران موفق شد ۱ میلیارد دلار از درآمد خود را از ایران خارج کند ولی با گذشت زمان تکرار این کار بسیار دشوار شده است. در عین حال، ایران از نظر تعداد مشترکان دومین بازار بزرگ ام‌تی‌ان به شمار می‌رود.

آغاز فعالیت ام‌تی‌ان در ایران از همان آغاز (سال ۲۰۰۶) با چالش‌های حقوقی مواجه بوده است. سفیر پیشین آفریقای جنوبی در تهران متهم بوده که برای لغو یا تسهیل لغو اعلام شرکت «ترک سل» به عنوان برنده مناقصه ۳۲ میلیارد دلاری «ایرانسل» رقمی معادل یکصد هزار دلار رشوه به ایران پرداخت کرده است.

در چنین شرایطی رالف موپیتا، مدیر مالی ام‌تی‌ان با اشاره به تجربه موفق عرضه سهام شرکت خرده فروشی اینترنتی جومیا (Jumia Technologies) در بورس نیویورک، از برنامه‌ریزی برای عرضه سهام ام‌تی‌ان در این بورس خبر داده است.

قیمت سهام شرکت جومیا به عنوان نخستین شرکت آفریقایی که سهام آن در بورس نیویورک عرضه شده طی سال جاری میلادی ۱۸۶ درصد افزایش یافته است.

شرکت ام‌تی‌ان که در آفریقای جنوبی ثبت شده یکی از سهامداران عمده جومیا محسوب می‌شود و به گفته آقای موپیتا این شرکت برای تسهیل عرضه سهام خود در بورس آمریکا ناگزیر به شفاف سازی صورت‌های مالی خود و تعیین تکلیف مطالباتش از بازار خاورمیانه است.

Source: Bloomberg, MTN Considers Sale of Stake in Iran Ride-Hailing App Snapp, 8 August 2020. In:

<https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-08-08/mtn-considers-sale-of-stake-in-iran-ride-hailing-app-snapp>

شرکت موزامبیک: نترات آمونیوم توقیف شده در بندر بیروت متعلق به ما بود

خطرناک است و انتقال آن باید بر اساس استانداردهای دقیق حمل و نقل انجام شود. این ماده‌ای بسیاری خطرناک و اکسیده شونده است که برای تولید مواد منفجره از آن استفاده می‌شود. مانند باروت نیست... باروت پایدارتر از این ماده است.

المصدر: CNN بالعربیة، شركة متفجرات فی موزمبیک لـ CNN: شحنة نترات الأمونیوم فی مرفأ بیروت کانت تخصنا، ۰۷ اغسطس / آب ۲۰۲۰. فی:

<https://arabic.cnn.com/middle-east/article/2020/08/07/ammonium-nitrate-exploded-in-beirut-was-our-mozambique-explosives-company>

سخنگوی یک شرکت ویژه ساخت مواد منفجره در کشور موزامبیک به شبکه «سی‌ان‌ان» عربی خبر داد: بار نترات آمونیومی که منجر به انفجار در بندر بیروت شد، مربوط به شرکت ما بود که از گرجستان به سمت موزامبیک می‌آمد اما بار به مقصد نرسید. این بار، ویژه ساخت مواد منفجره برای شرکت‌های معدن در موزامبیک بود که حدود هفت سال پیش در بندر بیروت مصادره و توقیف شد.

وی در ادامه از مدت نگهداری این بار در بندر بیروت ابراز تعجب کرد و گفت: این ماده‌ای نیست که بتوان بدون هیچ استفاده از آن، آن را نگه داشت. ماده مذکور بسیار

نیجریه و اعطای گاو برای تأمین امنیت

شده است و افراد مسلح مرتکب هر جرمی می‌شوند؛ از آدم‌ربایی گرفته تا سرقت دام.

به گفته مسئولان، دولت مرکزی به موازات افزایش عملیات نظامی خود برای سرکوب این گروه‌ها، روند مذاکرات صلح را هم به منظور پایان دادن به روند قتل و کشتار در پیش گرفته، گرچه در این راه به موفقیت چندانی نائل نشده است.

منبع: اعتمادآنلاین، سلاح بدهید، گاو بگیرید!، ۰۴ مرداد

۱۳۹۹. در: <https://b2n.ir/854860>

مسئولان محلی ایالت «زامفارا» در شمال غرب نیجریه اعلام کردند در ازای هر سلاحی که مجرمان پشیمان به مسئولان دولتی تحویل دهند، ۲ رأس گاو به آنها خواهند داد.

حاکم این ایالت گفته است که در راستای پایان دادن به درگیری‌های خونینی که گروه‌های جرم و جنایت در این منطقه راه می‌اندازند، در مقابل هر قطعه سلاحی که مجرمان توبه کرده تسلیم دولت کنند، ۲ رأس گاو دریافت خواهند کرد.

گفته می‌شود منطقه‌ای که محل آغاز طرح است به مرکز اصلی فعالیت گروه‌های قانون‌گریز و جانان آدم‌ربا تبدیل

آفریقا فقط از یک بحران رنج نمی‌برد

نگرانی این است که امسال شمار قربانیان سرخک بسیار افزایش یابد. در بیشتر کشورهای صنعتی، این بیماری از مدت‌ها پیش به دلیل وجود واکسن‌های مؤثر، دیگر نگران

روزنامه آلمانی «فرانکفورتر آگماینه سایتونگ» در گزارشی نوشت: اخیراً سازمان «پزشکان بدون مرز» درباره «مرگ خاموش» در زمان کووید ۱۹ هشدار داده است.

آفریقا میلیون‌ها دلار هزینه داشته و احتمال ۴۰۰ هزار مورد مرگ و میر بیشتر در اثر مالاریا به دلیل توقف اقدامات محافظتی هشدار می‌دهد. بسیاری از کشورها فعالیت‌های واکسیناسیون گسترده خود را علیه بیماری‌هایی مانند وبا، سرخک، مننژیت، فلج اطفال، کزاز، حصبه و تب زرد متوقف کرده‌اند. حتی سازمان بهداشت جهانی نیز برای جلوگیری از شلوغی زیاد توصیه به چنین کاری کرده است. اتیوپی، بورکینا فاسو، کنگو، نیجریه، سنگال، چاد و جمهوری آفریقای مرکزی ممکن است امسال شاهد افزایش بیماری‌های بسیار خطرناک باشند.

Quelle: Aktuelle Nachrichten online, Afrika leidet nicht bloß unter einer Krise, 21.07.2020.

In:

<https://www.faz.net/aktuell/gesellschaft/gesundheit/masern-ebola-corona-afrika-leidet-nicht-bloss-unter-einer-krise-16868952.html>

کننده نبوده و چند سالی است که پزشکان با موفقیت در حال سرکوب آن در کشورهای در حال توسعه بوده‌اند. اما اکنون مبارزه با ویروس کرونا باعث شده مبارزه با سرخک و سایر بیماری‌ها در اولویت پایین‌تری قرار گیرند. سازمان بهداشت جهانی و یونیسف نیز می‌دانند که تمرکز بر ویروس جدید احتمالاً عواقب فاجعه‌آمیزی خواهد داشت. براساس تحقیق اخیر این دو سازمان، طی چهار ماهه نخست امسال، تعداد واکسن‌های دیفتری، کزاز و سیاه سرفه که در سراسر جهان تزریق می‌شود، برای اولین بار طی حدود ۳۰ سال کاهش قابل توجهی داشته است.

در بسیاری از کشورهای آفریقایی، ترس از کووید ۱۹ منجر به واکنش‌های سختگیرانه‌ای شده: مرزها بسته و محدوده‌های نظامی تعیین شده، زنجیره‌های تأمین نابود گردیده و هزاران شغل از بین رفته‌اند. در بسیاری از مناطق تأثیرات این وضعیت بر سلامتی مردم مشاهده می‌شود. سازمان ملل متحد در مورد قحطی‌هایی که در

متهم شدن سفیر ایالات متحده در زیمبابوه به «تبهکاری»

سخنگوی حزب حاکم زیمبابوه در سخنان خود اظهار داشت: «نیکولز همچنان به اقدامات ضد دولتی ادامه می‌دهد، اگر او همچنان به تأمین بودجه اغتشاشگران و آموزش شورشیان ادامه دهد، رئیس دولت ما واکنش نشان خواهد داد.»

چیناماسا گفت: دیپلمات‌ها نباید مانند تبهکاران رفتار کنند و برایان نیکولز یک تبهکار است. سفارت آمریکا در هراره تاکنون واکنشی به اظهارات سخنگوی دولت زیمبابوه نشان نداده است.

دولت زیمبابوه چندی نیز سفیر آمریکا را به دلیل اتهام‌زنی‌های اخیر یکی از مقامات آمریکایی احضار کرد. «رابرت اوبرایان» مشاور امنیت ملی کاخ سفید، در مصاحبه با شبکه «ای‌بی‌سی نیوز» کشورهای نظیر چین

حزب حاکم بر زیمبابوه سفیر ایالات متحده را «تبهکار» خواند و وی را به ارائه کمک‌های مالی به مخالفان برای سرنگونی دولت متهم کرد.

«پاتریک چیناماسا» سخنگوی حزب حاکم بر زیمبابوه (زانو پی اف) به خبرنگاران گفت که «برایان نیکولز» سفیر ایالات متحده در «هراره» پایتخت زیمبابوه، در اقدامات خرابکارانه برای سرنگونی دولت «امرسون منگانگوا» رئیس‌جمهور این کشور مشارکت دارد. این در حالی است که «رابرت موگابه» رئیس‌جمهور پیشین زیمبابوه نیز بارها ایالات متحده و انگلیس را به حمایت‌های مالی از مخالفان و تلاش برای سرنگونی دولت وقت این کشور متهم کرده بود.

و زیمبابوه را «دشمنان خارجی» آمریکا توصیف کرد که با استفاده از رسانه‌های اجتماعی به ناآرامی‌ها در این کشور دامن زده و «به‌دنبال تفرقه افکنی» هستند. در همین راستا «جیمز مانزو» سخنگوی وزارت امور خارجه زیمبابوه گفت، برایان نیکولز، سفیر آمریکا در این

کشور فراخوانده شد تا در خصوص اظهارات او برایان توضیح دهد.

Source: Reuters, Zimbabwe calls U.S. ambassador 'thug' as anti-government protests loom, 27 July 2020. In: <https://www.reuters.com/article/us-zimbabwe-politics/zimbabwe-calls-u-s-ambassador-thug-as-anti-government-protests-loom-idUSKCN24S2D2>

گفتگوی تلفنی رئیس‌جمهور موریتانی با همتای فلسطینی

محمد غزوانی، رئیس‌جمهور موریتانی و محمود عباس، رئیس‌تشیلات خودگردان فلسطین به مناسبت عید قربان به صورت تلفنی گفتگو کردند. در این تماس تلفنی، غزوانی ضمن تبریک عید قربان "برای برادران فلسطینی آرزوی پیشرفت و سعادت کرد." وی همچنین

"حمایت بی حد و حصر موریتانی از مردم فلسطین در تلاش مشروع خود برای بازیابی سرزمین‌های غارت شده و تأسیس یک کشور مستقل فلسطینی به پایتختی قدس" را اعلام کرد.

منبع: سفارت جمهوری اسلامی ایران در موریتانی

تلاش ترکیه برای به دست آوردن جایگاه فرانسه در آفریقا

مقام‌های کنگو ۳۰ ژوئیه به یکی از مخالفان سرشناس حکومت که در این کشور زندانی بود اجازه دادند با یک هواپیمای پزشکی به آنکارا برود. ژان ماری میشل موکوکو، مخالف شناخته شده حکومت در کنگو با ۷۳ سال سن پس از یک مذاکره طولانی اجازه یافت تا برای درمان به ترکیه برود.

ژنرال موکوکو، نامزد بازنده در انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۶ کنگو، انتخاب مجدد دنیس ساسو نگو سو را به چالش کشید. او پس از برگزاری یک محاکمه در سال ۲۰۱۸ میلادی به اتهام «تهدید امنیت ملی» زندانی شد. دولتمردان کنگویی با انتخاب آنکارا به عنوان محل درمان ژنرال موکوکو، پیامی به فرانسه ارسال کردند. خانواده میشل موکوکو درخواست کرده بودند تا این زندانی بیمار اجازه یابد برای درمان به مراکش یا فرانسه برود. گویا مقام‌های کنگو با این تصمیم مطمئن شده‌اند که این مخالف حکومت پس از درمان به کشورشان بازخواهد گشت. آن‌ها همچنین مطمئن هستند که این زندانی نمی‌تواند در آنکارا در رسانه‌ها حاضر شود. بنابراین ترکیه از این پس به تمامیت خواهان آفریقایی اجازه می‌دهد تا مخالفانی که تهدیدشان می‌کنند را به این کشور

رجب طیب اردوغان به تازگی کارت برنده جدیدی در سیاست آفریقایی خود رو کرده است. از همین رو انتخاب ترکیه در شرایطی که روابط این کشور با فرانسه رو به وخامت گذاشته است، اهمیت می‌یابد. پیش از این فرانسه از ریاست جمهوری کنگو خواسته بود تا در یک اقدام بشردوستانه اجازه درمان این زندانی سیاسی را در خارج از زندان صادر کند. این زندانی مشهور از مدرسه نظامی سنت‌سیر فرانسه فارغ‌التحصیل شده است.

بفرستند؛ مخالفینی که آخرین روزهای زندگی‌شان را می‌گذرانند.

گسترش نفوذ ترکیه در آفریقا

نفوذ رئیس‌جمهور ترکیه در آفریقا در سال‌های گذشته بسیار گسترش یافته است. گویا این کشور در تلاش است تا جای فرانسه را در خانه آفریقایی‌اش بگیرد. زمانی که اردوغان در سال ۲۰۰۲ میلادی به قدرت رسید، ترکیه ۹ سفارت در آفریقا داشت اما اکنون این کشور ۴۲ سفارت در آفریقا دارد. شرکت هواپیمایی ترکیه نیز پیش از بحران کرونا مسافرانی را به ۵۳ مقصد در ۳۵ کشور آفریقایی جابجا می‌کرده است. اردوغان از سال ۲۰۰۲ تاکنون ۴۵ بازدید از آفریقا انجام داده است. وی در اواخر ژانویه سال ۲۰۲۰ در الجزایر، گامبیا و سنگال حضور داشت. آنکارا در این سال‌ها همکاری‌های گسترده‌ای در زمینه‌های امنیتی و نظامی با برخی کشورهای آفریقایی داشته است. تحلیلگران بر این باورند که این کشور می‌خواهد در کنار قدرت‌نمایی در حوزه‌های اقتصادی، مذهبی و آموزشی در زمینه نظامی نیز خود را نشان دهد.

دخالت در لیبی باعث شد تا موضوع جدید امنیت دولتی که از سوی شبه‌نظامیان مخالف تهدید می‌شود نیز مطرح شود. اردوغان همچنین برای اجرای سیاست آفریقایی خود به یک حلقه کوچک قدرتمند، به ویژه بورژواهای آناتولی تکیه کرده است. این افراد در سال‌های گذشته قراردادهای بی‌شماری در برخی کشورهای آفریقایی منعقد کرده‌اند. ساخت فرودگاه بین‌المللی و ورزشگاه المپیک در سنگال همچنین ساخت کاخ کنگره در جمهوری کنگو توسط شرکت‌های ترک انجام شده است. از همین رو می‌توان گفت که تجارت با آفریقا رشد چشمگیری داشته و گفته می‌شود که این مبلغ به بیش از ۲۵ میلیارد دلار رسیده است.

منبع: یورونیوز، تلاش ترکیه برای به دست آوردن جایگاه فرانسه در آفریقا، ۲۰۲۰/۰۸/۰۴. در:

<https://per.euronews.com/2020/08/04/turkey-republic-of-the-congo-france-recep-tayyip-erdogan-africa>

آغاز کوچ سالانه هزاران گونۀ جانوری در آفریقا دور از چشم گردشگران

کوچ سالانه هزاران گونۀ جانوری در آفریقا، از تانزانیا به کنیا که هر ساله هزاران تماشاگر را مجذوب خود می‌کند، امسال به دلیل شیوع ویروس کرونا دور از چشم مشتاق گردشگران انجام شد.

منبع: یورونیوز، آغاز کوچ سالانه هزاران گونۀ جانوری در آفریقا دور از چشم گردشگران. در:

<https://per.euronews.com/2020/08/03/migration-of-thousands-of-african-wildebeest>

تحلیل‌های روز آفریقا

گردشگری؛ فرصتی استثنایی برای توسعه همکاری‌ها با آفریقا

صنعت گردشگری در آفریقا با رونق زیادی در حال رشد است. براساس شاخص گردشگری جهانی که توسط سازمان جهانی گردشگری تهیه شده است، منطقه آفریقا حداقل تا قبل از شیوع کرونا سرآمد سایر مناطق بوده و جزء مناطق نوظهوری محسوب می‌گردد، با سرعت زیاد در حال پیشرفت بود. هر کشور آفریقایی به تنهایی، بازاری منحصر به فرد محسوب می‌شود. آفریقا با حدود ۵۰ کشور و جمعیتی بیش از ۱,۲ میلیارد نفر، بازاری قابل اعتنا و با اعتبار بسیار بالا در نظر گرفته می‌شود.

از طرفی به دلیل توسعه فرهنگ گردشگری و اینکه گردشگری وارد سبد خانواده‌ها شده است، می‌تواند بازار مهمی برای کشور به دلیل قرابت‌های فرهنگی، تمدنی و تاریخی باشد. چرا که به لحاظ تاریخی و نیز سیاسی از گذشته‌های دور ارتباطات برابری به دور از هرگونه دیدگاه استثماری و یا استعماری بین دو منطقه برقرار بوده است.

فرصت‌ها

الف) کشورهای مسلمان و دوست: یکی از فرصت‌های مناسب برای توسعه روابط به‌خصوص تبادل گردشگر، وجود کشورهای مسلمان در آفریقا است که با برنامه‌ریزی صحیح می‌توان از آن به‌عنوان یک فرصت مناسب بهره برد. قرابت‌های دینی مهمترین عنصر در این زمینه است. ب) سایر کشورها: به‌جز کشورهای اسلامی سایر کشورهای قاره با توجه به روحیه صلح طلبی آفریقایی زمینه مناسبی برای توسعه روابط دارند. به علاوه نیاز

گردشگری بزرگترین فرصت برای ایجاد اشتغال، کسب درآمد و مهمتر از آن ایجاد تصویری صحیح از کشور در اذهان مردم جهان است. گردشگری در حوزه دیپلماسی عمومی به‌عنوان بازویی قدرتمند می‌تواند در تصویر سازی صحیح و منطقی از کشور ایفای نقش کرده و تبلیغات منفی رسانه‌ها را خنثی نماید؛ از طرفی توسعه گردشگری و آشنا شدن مسئولان و به‌خصوص تصمیم سازان و سیاستگذاران با واقعیت‌های موجود در اصلاح تصوئر ژئوپلیتیکی آنان تاثیرگذار بوده و در نتیجه سبب تسهیل در ایجاد روابط بین کشورها هم خواهد شد؛ لذا توجه به این مهم، از اعتبار و جایگاه بسیار بالایی برخوردار است. یکی از مقاصد ناشناخته در دنیا که توجه بسیاری از دولت‌ها را به خود جلب کرده، قاره آفریقا است. آفریقا قاره‌ای پهناور و شگفت‌انگیز است و هر کشور و گوشه‌ای از این قاره دیدنی‌های بسیار متنوعی دارد. با این حال، در بین تمام دیدنی‌های آفریقا برخی مقاصد هستند که به دلیل زیبایی خارق‌العاده شهرت پیدا کرده‌اند. این مکان‌های زیبا در کشورهای مختلف آفریقا قرار دارند و در کنار هم، آفریقای شگفت‌انگیز و اعجاب برانگیز را به وجود آورده‌اند. این قاره به دلیل بکر بودن و داشتن جاذبه‌های متعدد طبیعی و فرهنگی فراوان از شرایط بسیار خوبی برای توسعه گردشگری برخوردار است. به همین لحاظ کشورهای پیشرو در امر گردشگری اقدام به سرمایه‌گذاری‌های فراوانی در این قاره نموده و یا آن را به‌عنوان مقصدی برای گردشگران خود انتخاب کرده‌اند.

کشورهای آفریقایی به سرمایه و توسعه روابط حسنه با سایر کشورها زمینه مناسبی برای توسعه روابط فراهم آورده است که گردشگری می‌تواند به این مهم کمک کند. (پ) سرمایه‌گذاری: وجود منابع فراوان و شرایط مناسب برای سرمایه‌گذاری، موقعیت مطلوبی فراهم آورده و هم اکنون کشورهای زیادی اقدام به سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف از استخراج معادن گرفته تا راه‌سازی و... و حتی گردشگری در آفریقا کرده‌اند.

(ت) سابقه تمدنی و ارتباطی: در این زمینه حداقل دو نمونه قابل طرح است: ایران با شمال آفریقا به‌خصوص مصر و ایران با شرق آفریقا به‌خصوص زنگبار و تانزانیا؛ اینها می‌تواند در توسعه روابط بین کشورها نقش قابل توجهی داشته باشد.

(ث) دیپلماسی گردشگری: دیپلماسی عمومی به‌عنوان یار کمکی دیپلماسی رسمی در دنیای امروز کاربرد فراوانی دارد. یکی از حوزه‌های بسیار تاثیرگذار در دیپلماسی عمومی که بسیار مورد توجه قرار گرفته، گردشگری است. دیپلماسی گردشگری دیپلماسی لب‌خند بدون پروتکل است و سریع‌ترین راه برای رسیدن به نتایج مورد نظر.

(ج) تصور ژئوپلیتیک و گردشگری: هر تصمیمی در قلمروهای سیاسی با توجه به برداشت‌های زمامداران آن قلمرو گرفته می‌شود. برداشت زمامداران از فرصت‌ها و تهدیدها و نیز نقاط ضعف و قوت تصور ژئوپلیتیک آنها را ساخته که براساس آن روابط خود را با محیط پیرامون تنظیم می‌نمایند. گردشگری یکی از عرصه‌هایی است که در اصلاح تصور ژئوپلیتیک بسیار اثرگذار است.

ارتباطات

سابقه ارتباطی ایران با آفریقا به‌عنوان یک فرصت استثنایی در خدمت توسعه گردشگری است. وجود

اشتراکات دینی و مذهبی با کشورهای مسلمان و نیز وجود روابط حسنه از گذشته‌های دور بین ایران و آفریقا زمینه مناسبی برای توسعه روابط و به‌خصوص توسعه گردشگری فراهم آورده است.

راهکارها

(الف) بازاریابی و بخش‌بندی بازار و تبلیغات: شناسایی بازارهای هدف و برنامه‌ریزی برای آن از اهمیت فراوانی برخوردار است. پس از آن بخش‌بندی بازار و مشخص نمودن اینکه کدام بخش از بازار هدف (مثلاً خانم‌ها، جوانان، دانشجویان، ...) می‌تواند به‌عنوان مشتری مورد توجه قرار گیرد؛ و در نهایت تنظیم برنامه‌های تبلیغاتی براساس بخش‌های مورد توجه.

(ب) برگزاری همایش‌های علمی، هنری (جشنواره‌های هنری): همایش‌های علمی و هنری و جشنواره‌هایی در حوزه‌های مختلف می‌تواند راهی مناسب برای توسعه گردشگری و به دنبال آن توسعه روابط حسنه بین کشورها باشد.

(ج) برگزاری نمایشگاه: نمایشگاه‌هایی همچون کتاب؛ لباس، معرفی آیین‌های ناملموس، ... در توسعه گردشگری نقش بسزایی دارند.

(د) برگزاری مسابقات ورزشی: یکی از موثرترین راه‌های گسترش روابط، برگزاری رویدادهای ورزشی است. در این زمینه اتفاقاً برگزاری مسابقات در بین کشورهای اسلامی به لحاظ قرابت‌های فرهنگی می‌تواند بسیار موثر باشد.

نویسنده: دکتر ناصر رضائی، هیأت علمی پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری، پژوهشگر گردشگری

یکجانبه‌گرایی در عصر چند جانبه‌گرایی؛ دیدگاه ایران، آفریقای جنوبی و ایالات متحده آمریکا

بشر و آزادی‌های اساسی برای همگان بدون تمایز از حیث نژاد، جنس، زبان یا مذهب؛ و

۴- بودن مرکزی برای هماهنگ کردن اقداماتی که ملل جهت حصول این هدفهای مشترک معمول می‌دارند.

کار سختی نیست که از ماده اول قابل قبول ترین سند حقوقی در دنیا متوجه شویم که چندجانبه‌گرایی تنها راه صحیح دستیابی سازمان ملل متحد به اهداف و مقاصد خود است، و این تلاش همگان را می‌طلبد.

متأسفانه، حتی در این شرایط همه‌گیری ویروس کرونا هم می‌توانید دولتی را پیدا کنید که این دیدگاه انسانی را نداشته باشد. دولت ترامپ همچنان به دنبال یافتن راه‌هایی برای ساختن دیوارهای خود در مقابل سایر کشورها، از طریق خصومت، تهدید، خروج از سازمانهای چند جانبه یا دستکاری عملکرد آنها، با استفاده از قدرت خود است.

در حالی که جان مردم به خاطر ویروس کرونا در معرض خطر است، ایالات متحده و اسرائیل به طور یک جانبه، "معامله قرن" را اعلام کردند. در این تلاش بیهوده برای آنچه خود معامله می‌نامند، هیچ جایی برای فلسطینی‌ها وجود ندارد. حتی ایمنی آنها نیز در دست رژیم صهیونیستی است. ایالات متحده به جای یافتن راه‌هایی برای کمک به بشریت برای خلاصی از کرونا، به دنبال فرصتی برای افزایش فشار بر ایران، ونزوئلا و سایر کشورهای مستقل است. مایک پومپئو، وزیر امور خارجه آمریکا، تحریم‌های ایران را شدیدترین تحریم‌های ایالات متحده علیه ایران دانست.

همانطور که آقای دکتر ظریف خاطرنشان کرد: "در دنیای امروز، غرب نمی‌تواند همه تصمیمات را برای تحولات بین‌المللی اتخاذ کند، دولت‌ها نمی‌توانند به طور یک جانبه در مورد جهان تصمیم بگیرند، زیرا آنها قدرت انحصاری

دکتر محمد جواد ظریف، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران معتقد است: دولت‌ها به این نتیجه رسیده‌اند که نه می‌توانند مشکلات خود را به تنهایی حل کنند و نه می‌توانند جلوی اقدامات تجاوزگرانه دیگران را بگیرند. آنها چند جانبه‌گرایی را پذیرفته‌اند.

دورانی که در آن زندگی می‌کنیم، نیاز به سایرین یک اصل پذیرفته شده اساسی است. پدیده تلخ ویروس کرونا ما را ترغیب به همکاری با یکدیگر می‌کند. پزشکان کوبایی برای کمک‌های پزشکی به آفریقای جنوبی آمده‌اند، ایران، سوخت و مواد غذایی به ونزوئلا ارسال کرد، و البته نمونه‌های زیادی از همبستگی در جامعه بین‌المللی وجود دارد. دولت‌ها معتقدند که بدون کمک دیگران نمی‌توانند دوام بیاورند. رهبران به این نتیجه رسیده‌اند که مردم جهان فارغ از جنسیت، نژاد و ملیت خود به یکدیگر احتیاج دارند. مطابق ماده ۱ منشور سازمان ملل، اهداف این سازمان عبارتند از:

۱- حفظ صلح و امنیت بین‌المللی و بدین منظور انجام اقدامات دسته جمعی موثر برای جلوگیری و رفع تهدیدات علیه صلح و توقف هر گونه عمل تجاوز یا سایر کارهای ناقض صلح و فراهم آوردن موجبات تعدیل و حل و فصل اختلافات بین‌المللی یا وضعیت‌هایی که ممکن است منجر به نقض صلح گردد با شیوه‌های مسالمت‌آمیز و بر طبق اصول عدالت و حقوق بین‌الملل؛

۲- توسعه روابط دوستانه بین الملل بر مبنای احترام به اصل تساوی حقوق و خودمختاری ملل و انجام سایر اقدامات مقتضی برای تحکیم صلح جهانی؛

۳- حصول همکاری بین‌المللی در حل مسائل بین‌المللی که دارای جنبه‌های اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی یا بشردوستانه است و در پیشبرد و تشویق احترام به حقوق

خود را در قبال تصمیمات بین المللی از دست داده‌اند." زمان زورگویی به پایان رسیده است.

ایران به عنوان یک کشور مستقل، در همه زمینه ها به چند جانبه گرایی اعتقاد دارد. حتی برای امنیت خلیج فارس، ابتکار عمل HOPE از طرف ایران به کشورهای منطقه ارائه شده است. ایران معتقد است که امنیت قابل دستیابی نیست مگر اینکه همه بازیگران تأثیرگذار برای این منظور تمام تلاش خود را انجام دهند.

بسیاری از کشورهای مستقل جهان مانند آفریقای جنوبی نیز به چند جانبه گرایی به عنوان تنها راه حل پایان دادن به بحرانهای جهانی اعتقاد دارند. سیریل راماپوزا، رئیس جمهور آفریقای جنوبی، در گفتگوی تلفنی خود با دکتر حسن روحانی، رئیس جمهور ایران، خاطرنشان کرد: "بسیار مایه تاسف است که در شرایط خطرناک همه گیری ویروس کرونا، که جان مردم از دست می رود و همه باید با هم کار کنیم، تحریم ها هنوز وجود دارد اکنون زمان همبستگی و مهربانی است."

نالدی پاندور، وزیر روابط و همکاری های بین المللی آفریقای جنوبی، در وینار "امام خمینی، نلسون ماندلا رهبران بزرگ همه اعصار"، که به میزبانی سفارت ایران در آفریقای جنوبی برگزار شد، گفت: آفریقای جنوبی موضع اصولی خود را که، یک جانبه گرایی توازن جهانی قدرت، امنیت و ثبات را از بین می برد، حفظ کرده است.

همکاری بین المللی، گفتگو و مشورت برای اطمینان از تعامل صلح آمیز بین کشورها بسیار مهم است.

آنتونیو گوترس، دبیرکل سازمان ملل، نیز معتقد است: "چند جانبه گرایی موفقیت به بار می آورد. من عمیقاً متقاعد شده‌ام که هیچ راه دیگری برای مقابله با چالشهای جهانی وجود ندارد."

اکنون که جهان به دنبال یک راه چند جانبه برای حل معضلات جدی مانند بیکاری، نژادپرستی، همانطور که اخیراً در برخورد پلیس آمریکا شاهد بودیم، مشکلات آموزش و پرورش، گرسنگی و تحریم‌های یک جانبه علیه کشورهای مستقل مانند ایران و ونزوئلا است، همه به عنوان یک عضو از جامعه جهانی، برای غلبه بر حضور شوم یکجانبه‌گرایی، باید با هم همکاری کنیم. مردم جهان به همبستگی، محبت و مهربانی احتیاج دارند، جایی برای خصومت وجود ندارد. همانطور که وزیر امور خارجه ایران معتقد است: یک جانبه گرایی "خطرناک" و "محکوم به شکست" است.

اجازه دهید مطلبم را به مصرعی از شاعر برجسته پارسی زبان "حافظ شیرازی" به اتمام برسانم: "آری؛ به اتفاق، جهان می‌توان گرفت"

نویسنده: حمیدرضا اورعی، سخنگوی سفارت جمهوری اسلامی ایران در آفریقای جنوبی

«آفریقا» در کتاب جان بولتون

شامل انتقاد ترامپ از رویه‌های موجود در سیاست خارجی آمریکا در قبال آفریقا است. بولتون در بخشی از کتاب می‌نویسد: در یکی از جلسات، ترامپ از پمپئو می‌پرسد چرا رکس تیلرسون قبل از ترک وزارت خارجه، مبلغ ۵۰۰ میلیون دلار کمک اقتصادی

در کتاب ۵۷۰ صفحه‌ای جان بولتون با عنوان «The Room Where It Happened» که خاطرات حضور او در کاخ سفید را بازگو می‌کند، تنها در ۱۰ صفحه و در صفحات ۴۶، ۲۱۷، ۲۲۲، ۲۷۸، ۳۲۰، ۳۴۶، ۳۸۵، ۳۸۶، ۳۹۱ و ۳۹۲ اشاره‌ای گذرا به آفریقا شده است که عمدتاً

برای آفریقا تصویب کرده است. من در این که مبلغ مذکور مراحل مقتضی را در کنگره طی کرده باشد مردد بودم. اما پمپئو گفت موضوع را بررسی خواهد کرد.

بولتون همچنین بازگو می‌کند: در بحبوحه جلسه مرتبط با مسئله هسته‌ای ایران، بحث منحرف شد و ترامپ گفت چرا ما در آفریقا حضور داریم؟ ترامپ در واقع در مجموع قصد داشت از آفریقا خارج شود؛ با این استدلال که بدهی ۲۲ تریلیون دلاری آمریکا و مشکلات مربوط به کسری تراز تجاری، چنین حضوری را توجیه نمی‌کند. ترامپ از اینکه آمریکا سالانه یک و نیم میلیارد دلار به نیجریه کمک مالی می‌کند انتقاد کرد و گفت این در حالی است که نیجریه حتی محصولات کشاورزی ما را نمی‌خرد.

بولتون در جای دیگر به نقل از ترامپ می‌نویسد: «من می‌خواهم از همه چیز خارج شوم». در یکی از جلسات، ترامپ از برنامه‌های نظامی آمریکا در آفریقا انتقاد کرد. اسپرو و دانفورد در پاسخ، با شتابزدگی به او اطمینان دادند که حجم این برنامه‌ها در حال حاضر کاهش یافته است. بولتون در بخشی از خاطرات خود به تصمیم ترامپ جهت اخراج خانم ریکاردل به دلیل کوتاهی در برنامه ریزی سفر بانوی اول به آفریقا اشاره می‌کند.

او در باب مذاکرات تجاری آمریکا و چین نیز، بحث راهبرد آفریقا را مطرح می‌کند که شخصاً به بنیاد هریتج ارائه کرده است و در آن نسبت به مزیت ناعادلانه چین در آفریقا که منجر به تصاحب بسیاری از کشورهای آفریقایی شده است، ابراز نگرانی می‌کند.

جمع بندی

بدبینی مفراط ترامپ به آفریقا از «نگاه نژادپرستانه» و «شخصیت کاسبکارانه» او نشأت می‌گیرد. توهین آشکار او به کشورهای آفریقایی و توصیف آنها با واژگان سخیف و توهین آمیزی مانند «گند و کثافت» بیانگر رویکرد کاملاً سلبی او به آفریقا است. از سوی دیگر، هزینه‌های سیاست خارجی آمریکا در آفریقا در سال‌های اخیر بیشتر از عوائد آن بوده است؛ تا جایی که در مناسبات تجاری با آفریقا، کشور چین گوی سبقت را از آمریکا ربوده است و حتی کشورهای نوظهوری مانند ترکیه و هند نیز در حال عرض اندام هستند. به این ترتیب، سیاست سنتی آمریکا در قبال آفریقا با منفعت طلبی و روحیه کاسبکارانه ترامپ فاصله دارد و به بدبینی او دامن می‌زند.

در خصوص رویکرد جان بولتون به آفریقا می‌توان گفت او آفریقا را از منظر معادلات جهانی و رقابت با قدرت‌های دیگر و مشخصاً کشور چین می‌بیند و از بدبینی محض ترامپ فاصله می‌گیرد. تا جایی که در سندی که شخصاً به بنیاد هریتج ارائه می‌کند نسبت به برتری چین و تصاحب ملت‌های آفریقایی ابراز نگرانی می‌کند.

نویسنده: ابوذر فاروقی، کارشناس دیپلماسی عمومی سفارت جمهوری اسلامی ایران در سنگال و دانش آموخته کارشناسی ارشد مطالعات منطقه‌ای دانشکده روابط بین‌الملل وزارت خارجه.

ضرورت گفت و گوی ادبی ایران و مصر

جوامع به شمار آمده و آموزه‌های آن نیز دعوت به عدالت، صلح و مدارا می‌کند تبدیل به عامل منافره و منازعه جوامع انسانی از جمله جوامع اسلامی شده است.

جهان در قرن ۲۱ شاهد روند رو به افزایش تعصب و نفرت‌های غیر منطقی دینی و مذهبی است. نگرش‌های دینی و مذهبی که در حقیقت بخشی از سنت‌های فرهنگی

در جهان امروز به دلیل تحولات سریع و گسترده و ورود عوامل متعدد در صحنه های بین المللی که بر نوع مناسبات و روابط انسانها تاثیرگذار هستند، بیش از هر زمان دیگر باید از ظرفیت بالای فرهنگ به مثابه تکیه گاه محکم برای امنیت پایدار و به عنوان زبان و ابزار دیپلماسی استفاده شود. فرهنگ به تعبیر گسترده آن که ادبیات هم زیر مجموعه آن است عبارتند از نظام مشترکی از باورها، ارزشها، آداب و رسوم و رفتارهایی که افراد یک جامعه در انطباق با جهان و با یکدیگر به کار می‌برند و از راه آموزش از نسلی به نسل دیگر انتقال می‌یابد.

دانشمندان و دانشجویان رشته روابط بین الملل تا مدت های طولانی، نقش بنیادین ارتباطات فرهنگی را نادیده می‌گرفتند. اما با پایان جنگ سرد به یک باره شاهد تغییر بنیادین در نگرش نیروهایی بوده‌ایم که تعیین کننده سیاست جهانی بودند. به نظر می‌رسد الگوی در حال تغییر سیاست جهانی و ملی - در آنچه که از آن به آغاز دوران عصر جدید سرمایه داری جهانی یاد می‌شد - درک ارتباطات و تعاملات را ضروری ساخت.

در ارتباط با روابط سیاسی ایران و مصر، مهمترین موانع برقراری روابط عبارتند از: روابط ایران و آمریکا؛ کشورهای منطقه؛ نهادهای امنیتی؛ تشکلهای و نخبگان سیاسی؛ اختلاف در نوع ساختار حکومت؛ تاثیر این روابط بر جنبشهای اسلامی در مصر؛ اختلاف نظر درباره بسیاری

از مسائل مربوط به فلسطین و سودان، امارات، یمن، سوریه و ... .

هر کدام از این عوامل می‌توانند عاملی تأثیرگذار در واگرایی دو کشور محسوب شوند. به گونه‌ای که وجود متغیرهای واگرایانه گوناگون، این دیدگاه را میان کارشناسان تقویت کرده است که اراده از سرگیری روابط از دست رهبران دو کشور خارج است. حتی برخی از تحلیل گران بر این نکته تأکید می‌کنند که مصری‌ها نمی‌توانند بدون اجازه آمریکا، روابط خود را با ایران از سر بگیرند. به عبارت دیگر روابط سیاسی ایران و مصر از کانال ارتباطی ایران و آمریکا می‌گذرد.

در همین چارچوب، فرهنگ و ادبیات ایرانی و مصری بسیار به هم نزدیک هستند. شاید در میان کشورهای اسلامی و حتی کشورهای عربی به جز عراق، مشترکات ادبی ایران با مصر از همه بیشتر باشد. اختلاف، تنش و چالش در فرهنگ و ادبیات نیست، بلکه در سیاست است. پس باید در این زمینه با هم گفت و گو کنیم. ما هیچ جایگزینی برای گفت و گوی فرهنگی و ادبی میان ایران و مصر نداریم.

نویسنده: دکتر خلیل پروینی، عضو هیأت علمی زبان و ادبیات عربی دانشگاه تربیت مدرس

فرصت‌ها و رویدادهای اقتصادی آفریقا

فراخوان کنسولگری جمهوری ماداگاسکار در تهران

کنسولگری جمهوری ماداگاسکار با انتشار فراخوانی اعلام کرد:

کنسولگری جمهوری ماداگاسکار زمینه حضور شرکت‌های ایرانی در بازار ماداگاسکار و جزایر جنوب آفریقا را فراهم کرده است. پروژه‌های دارای اولویت بازرگانی عبارتند از:

- ۱- صادرات و واردات: محصول صادراتی وانیل (وانیل ماداگاسکار دارای کیفیت برتر در جهان و آماده فناوری و ارسال به کشورهای هدف است)، ادویه، موز، آناناس، نارگیل، سنگ‌های قیمتی و قهوه؛
  - ۲- برگزاری شورووم و بازاریابی محصولات با بازدید شرکت‌های عمده و B2B؛
  - ۳- راه‌اندازی خط تولید در منطقه صنعتی آنتاناناریو و انجام پروژه با شراکت بومی؛
- برای انجام این پروژه‌ها، بیزینس پلان اولیه مورد نیاز است و در این موارد، شریک بازرگانی امن و معافیت‌های گمرکی و معرفی شریک بومی در نظر گرفته شده است.

ارسال درخواست رسمی ممه‌ور به امضای مدیر عامل، سابقه مرتبط و کاتالوگ برای جلسه مدنظر است.

اطلاعات تماس:

@MadagascarConsulatTehran

+989024840059